

agrorum (0,9 %), Bombus lapidarius (0,8 %). Найменшу щільність мають комахи: Psithyrus vestalis (0,2 %), Dolichovespula sylvestris (0,2 %), Xylocopa valga (0,2 %).

Виявлено, що домінуючими видами комах досліджуваної території є Formica polyctena (25,24 %), Bombus agrorum (8,74 %), Eumenes coarctatus (7,76 %), Bombus lapidarius (7,76%). Найменше домінування характерне для Psithyrus vestalis (1,94 %) Dolichovespula sylvestris (1,94 %) та Xylocopa valga (1,94%).

Математичні обрахунки показали, що найбільший ступінь зустрічності мають Formica polyctena (100 %), Bombus agrorum (60 %) та Bombus lapidarius (60 %), Eumenes coarctatus (50 %), Vespula vulgaris (50 %) та Cimbex femoratus (50 %). Найменший – Bombus hortorum, Psithyrus vestalis (20 %), Neodiprion sertifer (20 %), Cimbex femoratus (20 %), Xylocopa valga (20 %) та Dolichovespula sylvestris (20 %).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гусев В.І. Атлас комах України/ В.І. Гусев, В.М. Єрмоленко, В.В. Свищук, К.А. Шмиговський. – К.: Радянська школа, 1962. – 224 с.
2. Збереження та відтворення біорізноманіття природно-заповідних територій. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 10-річчю Рівненського природного заповідника (м. Сарни, 11-13 червня 2009р.) / Ред.кол. Будз М.Д. та ін. – Рівне, ВАТ «Рівненська друкарня», 2009. – 936 с.
3. Козак В. Т. Комахи України./ В.Т. Козак. – Тернопіль: підручники і посібники, 2010. – 224 с.
4. Літопис природи РПЗ. Том 10. Сарни, 2010. – 359 с.
5. Фасулати К.К. Полевое изучение наземных беспозвоночных / К.К. Фасулати. – Москва: Высшая школа, 1971. – 424 с.

Громовик Т.

Науковий керівник – проф. Кваша В.І.

ВПЛИВ КОРМОВОГО ФАКТОРУ НА ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНИХ ЯКОСТЕЙ МОЛОНЯКА КРОЛІВ ПОРОДИ СІРИЙ ВЕЛЕТЕНЬ В УМОВАХ ДОМАШНЬОГО ГОСПОДАРСТВА СМТ. КОЗОВА ТЕРНОПІЛЬЩИНИ

Кролі – найбільш скороспілі сільськогосподарські тварини, від яких одержують цінне дієтичне м'ясо і хутрову сировину при незначних затратах праці й кормів на одиницю продукції [1].

Актуальність дослідження полягає у вивченні впливу кормового фактору на якість хутра та морфометричні показники організму самців кролів. Тому вивчення порівняльної характеристики продуктивних якостей кролів породи сірий велетень в умовах домашнього господарства смт. Козова є досить актуальним.

Мета роботи полягає у вивченні внутрішньопородних змін: морфометричних, біохімічних, продуктивних якостей молодняка кролів породи сірий велетень під впливом різного фактору живлення в умовах Козівщини.

Новизна роботи. Уперше вивчено особливості формування продуктивних якостей молодняка кролів породи сірий велетень у смт. Козова Тернопільщини.

Завдання:

1. Опрацювати літературу, в якій висвітлена загальна інформація про дану породу тварин, їх морфологічні та фізіологічні особливості.

2. Провести дослідження на тваринах даної породи в умовах домашнього господарства.

3. Зробити розрахунки і аналіз морфологічних та фізіологічних змін показників тварин.

Матеріали і методи досліджень

Для виконання поставленої мети в 2012 році було проведено експериментальне дослідження в умовах домашнього господарства смт. Козова Тернопільщини. Дослід проводився на кролях породи сірий велетень, для чого було відібрано 8 молодих самців (розділених на 2 групи по 4 голови у кожній). Піддослідних тварин утримували у клітках по 4 голови у кожній.

Вивчали інтенсивність росту та розвитку організму кролів і його продуктивних якостей під впливом різного кормового фактору.

ХІМІКО-БІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Для годівлі використовували: контрольна група – гранульовані комбікорми, які були збалансовані за комплексом поживних, мінеральних та біологічно активних речовин (в 1 кг повнораціонного комбікорму містилось: 870 г сухої речовини, 0,9 корм. од., 9,70 мДж обмінної енергії, 152 г сирого протеїну [2]); дослідна група – змішаний раціон (у % за поживністю): грубі – 25%, соковиті – 45% та зернові корми – 30%.

Дослідження проводилися за розробленою схемою (табл. 1.) протягом 150 днів (з 01.06.2012р. по 01.10.2012р.).

Таблиця 1.

Схема науково – виробничого дослідю

Група	Кількість голів (n)	Стать	Вік постановки, місяців	Умови живлення	Утримання
Контрольна (К) -сірий велетень	4	Самці ♂	2	Сухий раціон	Кліткове
Дослідна (Д) -сірий велетень	4	Самці ♂	2	Змішаний раціон	Кліткове

В досліді вивчали:

- поживність кормів – за довідковим матеріалом;
- раціон – за нормами живлення;
- інтенсивність росту самців шляхом щомісячного зважування, яке проводилося в кінці кожного місяця. Кролів зважували рано за годину до годівлі на технічних вагах (до 10 кг);
- основні проміри: довжина тулуба (L_t); довжина хвоста ($L_{xв}$); висота вуха (H_v); обхват грудей за лопатками (O_r);
- структуру і морфометрію хутра (ость, пух) на загривку, середині спини, огузку;
- якісні показники "сирих" і сухих шкурок вивчались шляхом їх зважування та замірів;
- забійні якості (маса туші, голови, сирої шкурки, внутрішніх органів), лінійні, параметри органів (після забою).

Результати досліджень опрацьовані статистично [3], з визначенням критеріїв вірогідності ($P > 0,05$, $P < 0,05$; $P < 0,01$; $P < 0,001$).

Результати експериментальних досліджень

На початку дослідю жива маса у тварин обох груп в середньому була однаковою. Проте, за результатами дослідження встановлено, що інтенсивність росту молодняка кролів в контрольній і дослідній групах неоднакова. Середньодобові прирости в групі К становили 15,46 г, а в групі Д – 14,40 г (табл. 2.).

Різниця між в середньодобових приростах становила – 1,06 г. Отже, середньодобові прирости дослідної групи у порівнянні з контрольною були нижчі на 6,9%, $P > 0,05$ (рис.1.).

Таблиця 2.

Показники інтенсивності росту піддослідних самців, $M \pm m$, $n = 4$

Показник	Група	
	К	Д
Жива маса, кг:		
- на початку дослідю	0,41±0,035	0,35±0,2
- в кінці дослідю	2,73±0,9	2,51±0,03
Загальний приріст, кг	2,32	2,16
Середньодобовий приріст, г	15,46±1,42	14,40±0,75
% до К	100	93,1 (-6,9%)

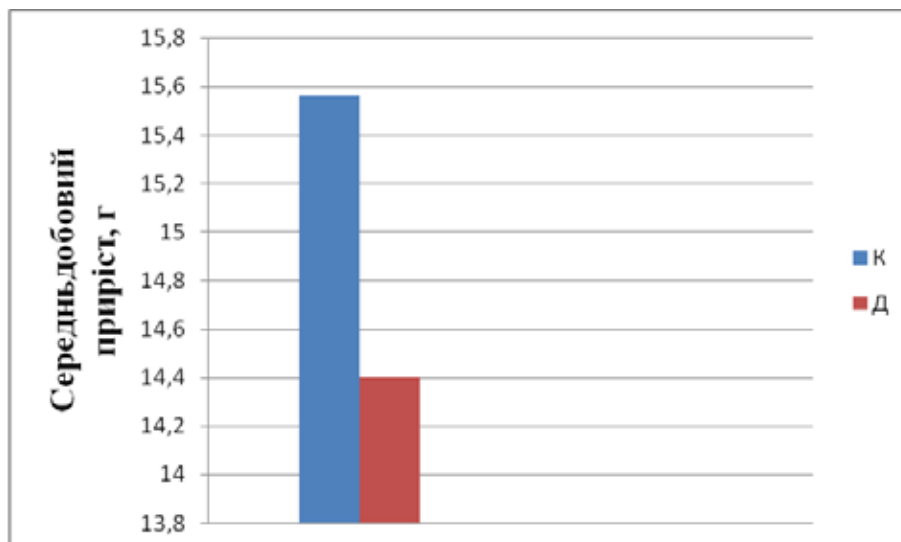

Рис.1. Середньодобові прирости піддослідних кролів

Відповідно до аналізу морфометричних показників тіла піддослідних груп в кінці досліду спостерігалися певні відмінності (табл.3).

Таблиця 3.

Морфометричні показники тіла піддослідних дорослих самців, $M \pm t$ см, $n = 4$

Група	Проміри, см				
	Lt (без голови)	Lt (з головою)	L _{хв}	Нв	Or
К	41,0 ±1,9 100	53,0 ±2,5 100	8,5 ±1,0 100	12,7 ±1,7 100	27,0 ±2,8 100
Д	36,0 ±1,6	50,0 ±2,1	8,3 ± 0,8	12,4 ±1,4	24,0±2,5
% до К	87,7 (-12,3)	94,3 (-5,7)	97,6 (-2,4)	97,6 (-2,4)	88,9 (-11,1)

Як показав аналіз морфометрії, довжина тулуба, хвоста, висота вуха і обхват грудей у самців контрольної групи переважав дослідну на 12,3%; 5,7%; 2,4%; 11,1% ($P < 0,05$).

Проаналізувавши отримані дані щодо параметрів ості та пуху з'ясовано, що показники дослідної групи відрізнялися від показників контрольної групи, як на початку, так і в кінці досліду. (табл. 4.).

Таблиця 4.

Структурні морфометричні показники хутра кролів породи сірий велетень (довжина), $M \pm t$, $n = 4$, см

Група	Ділянка тіла	На початку досліду		В кінці досліду	
		ость	пух	ость	пух
К	Загривок	1,6±0,21	0,43±0,033	3,7±0,13	1,37 ±0,07
	Середина спини	0,7 ±0,05	0,33±0,028	3,5±0,06	1,42 ±0,03
	Огузок	0,85 ±0,07	0,39±0,03	3,9±0,05	1,39 ±0,02
Д	Загривок	1,45±0,03	0,39±0,03	3,6±0,11	1,25 ±0,04
	Середина спини	0,6±0,04	0,27±0,023	3,4±0,05	1,37 ±0,07
	Огузок	0,7 ±0,05	0,35±0,03	3,7±0,09	1,36 ±0,06

Експериментальні морфометричні параметри якості хутра при різному типі живлення кролів свідчать, що довжина ості на загривку, середині спини і огузку в кінці досліду у

дослідної групи менша, ніж у контрольної відповідно на 2,7%; 2,9%; 5,2% ($P < 0,05$), а довжина пуху менша відповідно на 9,8%; 3,5% та 2,2% ($P < 0,05$).

Проаналізувавши забійні якості кролів контрольної та дослідної групи слід зазначити, що спостерігаються певні відмінності, зокрема: на 12,2% маса голови і на 12,2% внутрішніх органів дослідної групи менша від контрольної. Крім того, відмічено, що маса «сирих» шкур у дослідної групи менша відносно контрольної на 13%, а сухої на 19% (табл. 5.)

Таблиця 5.

Забійні якості піддослідних самців, $M \pm m, n=4, z$

Група	Маса туші	Маса голови	Маса внутрішніх органів (серце, легені, печінка, нирки, шлунок, кишечник)	Маса мездрованої "сирої" шкурки	Маса сухої шкурки
К	1960 ± 45 100%	197 ± 13 100%	158 ± 21 100%	498 ± 15 100%	300 ± 14 100%
Д	1932 ± 37	173 ± 19	139 ± 17	438 ± 12	243 ± 10
% до К	98,5% (-1,5%)	87,8% (-12,2%)	87,9% (-12,1%)	87% (-13%)	81% (-19%)

На основі проведених досліджень встановлено, що формування продуктивних якостей молодняка кролів породи сірий велетень підпорядковується біологічним законам періодизації та ритмічності, а важлива роль належить кормовому фактору.

Відмічено, що середньодобовий приріс у контрольній групі вищий від досліду на 6,9%, що пов'язано з різними типами годівлі.

Від так, "сухий" тип годівлі кролів повнораціонними гранулами забезпечує найвищий вихід продукції при мінімальних витратах кормів. Кролі породи сірий велетень контрольної групи найбільш ефективно використовували кормові ресурси. За цей час вони досягали живої маси 2,73 кг, а маса тушок становила 1,96 кг. Крім того, вони характеризувалися значно кращими морфометричними показниками та якістю хутра.

Що ж стосується дослідної групи, основою якої був змішаний раціон і включав грубі (25%), соковиті – (45%) та зернові (30%) корми, варто зазначити, що кролі даної групи значно уступали контролю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Житникова Ю. Кролики: породи, разведение, содержание, уход. / Ю. Житникова. — Ростов н/Д: «Феникс», 2004. — 256 с.
2. Карпуть М.М. Довідник поживності кормів / М.М. Карпуть. - К.: Урожай, 1988. - С.32-39.
3. Плохинський Н.А. Руководство по биометрии для зоотехников / Н.А. Плохинский. – М.: Колос, 1969. – 352 с.
4. Ульихина Л.И. Справочник кроликовод / Л.И. Ульихина. - Ростов н/Д: «Феникс», 2004. — 256 с.

Грабовська М.

Науковий керівник – доц. Подобівський С.С.

ДОСЛІДЖЕННЯ ЧИСЕЛЬНОСТІ ОКРЕМИХ ВИДІВ КОМАХ-ФІТОФАГІВ У ЛІСОВИХ БІОЦЕНОЗАХ ПОБЛИЗУ С. ПІДЛИПЦІ ЗОЛОЧІВСЬКОГО Р-НУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Вивчення особливостей видового складу біоценозів мішаних і хвойних лісів проводилися в 20011-2012 рр., в результаті яких було виявлено кілька десятків видів комах, з яких 18 видів є типовими фітофагами, що приурочені до даної території. Вони належать до 3 рядів: Жуки (Coleoptera), Перетинчастокрили (Hymenoptera), Лускокрилі (Lepidoptera).

Ряд Перетинчастокрили (Hymenoptera)

Надродина Справжні пильщики – Tentredenidae

Звичайний сосновий пильщик (*Diprion pini*).

Рудий сосновий пильщик (*Neodiprion sertifer*)